

Statsforvalteren i Rogaland

Tilsynsrapport- vedtak

Elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø

Bjerkreim kommune – Vikeså skule
Februar 2022

Sammendrag

Vi fører tilsyn med Bjerkreim kommune. Temaet for tilsynet er elevenes skolemiljø, jf. opplæringslovens kapittel 9A. Tilsynet har som formål å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø og skolens plikt til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø. Gjennom å undersøke skolenes praksis, vil mulige brudd på regelverket bli avdekket.

Et trygt og godt skolemiljø er en viktig innsatsfaktor for en god skole, og for realiseringen av formålet i opplæringsloven § 1-1. Mangler ved skolemiljøet kan føre til mistrivsel hos elevene, og det vil kunne ha direkte innvirkning på læringsutbyttet.

Tilsynet viser at Vikeså skule ikke oppfyller alle kravene i regelverket. Kommunen må sørge for at skolen retter følgende plikter:

- Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever
- Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak
- Plikten til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene

Kommunen mottok en foreløpig tilsynsrapport og har uttalt seg innen fristen. På bakgrunn av kommunens uttalelse har vi gjort noen endringer i rapporten. Vi fatter nå vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til 03.05.2022.

Innhold

1	Innledning	4
1.1	Kort om kommunen og skolen.....	4
1.2	Om gjennomføringen av tilsynet	4
1.3	Rektor skal sikre, følge opp og sørge for	5
2	Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø.....	6
2.1	Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø	7
2.1.1	Våre observasjoner og vurderinger.....	7
2.1.2	Våre konklusjoner	15
2.2	Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever	16
2.2.1	Våre observasjoner og vurderinger.....	16
2.2.2	Våre konklusjoner	18
2.3	Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak	19
2.3.1	Våre observasjoner og vurderinger.....	19
2.4	Våre konklusjoner	21
3	Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre	22
3.1	Plikten til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene.....	22
3.1.1	Våre observasjoner og vurderinger.....	22
3.2	Våre konklusjoner	24
4	Varsel om pålegg om retting	24
4.1	Pålegg om retting.....	24
4.2	Oppfølging av påleggene	26
5	Dere har rett til å klage.....	26
6	Vedlegg	27
	Rettslig grunnlag.....	27
	Liste over dokumentasjon.....	31

1 Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/.

1.1 Kort om kommunen og skolen

Bjerkreim kommune har ca. 2 800 innbyggere, og ca. 400 elever fordelt på de to skolene i kommunen. Vikeså skule er en barne- og ungdomsskole med ca. 300 elever.

Tilsynet skal være risikobasert og vurdering av risiko baserer seg på en helhetsvurdering. Statsforvalteren velger ut kommuner og skoler til tilsyn på grunnlag av blant annet tall fra Elevundersøkelsen over flere år, meldte saker til Statsforvalteren etter opplæringsloven § 9A-6, meldinger fra elever/foreldre og presseoppslag.

Elevundersøkelsen viser at skolen har enkelte år med høye mobbetall, og varierende trivsel.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Bjerkreim kommune i brev av 23.08.2021. Dere ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Temaet for tilsynet er elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4, 9 A-5, 9 A-9 og forvaltningsloven § 11.
2. Skolens plikt til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene, jf. opplæringslovens §§ 9 A-3, 9 A-8 og 9 A-1.

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Statsforvalterens vurderinger i denne rapporten er basert på opplysninger som kommer fram i

- dokumentasjonen skolen har sendt inn (se vedlegg)

- egenvurdering i RefLex¹
- informasjon fra våre egne systemer og offentlige registre
- informasjon på skolens hjemmeside
- intervju med ansatte på skolen
- intervju med elevrepresentanter, foreldrerepresentanter og foreldre med barn med aktivitetsplan

Det overordnede formålet med tilsynet er å medvirke til at alle elever har et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Gjennom å undersøke skolenes praksis, vil eventuelle brudd på regelverket avdekkes.

Dersom skolen ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til dere 04.01.2022. I den presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Dere har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen. Vi har behandlet kommentarene fra dere under hvert av de aktuelle temaene.

1.3 Rektor skal sikre, følge opp og sørge for

Hver skole skal ha en forsvarlig faglig, pedagogisk og administrativ ledelse. Rektor er leder for opplæringen, og regelverket stiller derfor ulike krav til rektor.

Rektor skal sikre

At rektor skal *sikre* at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må ha bestemt en fast framgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Dette er nødvendig der regelverket gir skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, slik at skolen selv må operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå fram i hver enkelt sak. Det er ikke et krav at framgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen. Rektor må i tillegg følge opp at de som jobber på skolen, bruker framgangsmåten i praksis. Hvis skolen ikke har hatt saker der det har vært nødvendig å bruke framgangsmåten, skal vi undersøke om rektor har gjort det som er nødvendig for at framgangsmåten vil bli fulgt, når skolen får en slik sak.

Rektor skal følge opp

I noen tilfeller har ikke skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, fordi framgangsmåten er gitt. At rektor skal *følge opp* at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må forsikre seg om at den gitte framgangsmåten blir oppfylt i praksis på skolen.

Rektor skal sørge for

¹ <https://reflex.udir.no/egenvurdering/info/Egenvurdering>

At rektor skal *sørge for* at et krav blir oppfylt, betyr at oppgaven er av en slik art at det ikke er nødvendig med en fast framgangsmåte. Dette kan gjelde mindre oppgaver eller aktiviteter eller større oppgaver hvor det er unaturlig med en fast fremgangsmåte.

Ikke krav

Når det ikke er krav om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, betyr det at vi ikke skal vurdere det systematiske arbeidet til rektor, men kun vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis.

Kontrollspørsmål

Statsforvalteren bruker opplysningene vi har innhentet i tilsynet til å vurdere om skolen oppfyller kravene i regelverket. Kravene er formulerte som spørsmål, *kontrollspørsmål*, der Statsforvalteren konkluderer med ja eller nei. Kontrollspørsmålene er formulert på en annen måte enn egenerveringsspørsmålene og veiledningsteksten i RefLex, men gir uttrykk for de samme kravene.

2 Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

Denne delen har tre tema

- Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever
- Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Bjerkreim kommune har tre sentrale dokument som omhandler skolenes arbeid med skolemiljøet

- *Skolemiljøet i Bjerkreim. Kommunalt system og retningslinjer*, heretter kalt kommunal plan
- *Handlingsplan for eit trygt og godt skolemiljø*, heretter kalt handlingsplan
- *Årshjul kap. 9 a*, heretter kalt årshjul

Disse tre dokumentene er viktige i våre vurderinger, da flere lovkrav handler om at rektor skal ha bestemt en framgangsmåte. I intervjuet sier rektor at handlingsplan er et verktøy for de ansatte i arbeidshverdagen. De skal likevel kjenne til kommunal plan der de kan finne mer utfyllende informasjon. På samme måte skal de ansatte kjenne til årshjulet, men det er først og fremst et verktøy for rektor for å følge opp at aktiviteter blir gjennomført.

2.1 Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

2.1.1 Våre observasjoner og vurderinger

Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?

Alle som jobber på skolen, skal ha kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

Våre observasjoner

De ansatte har svart at de tar utgangspunkt i elevens subjektive opplevelse i egenvurderingen. Dette blir også presisert i kommunal plan, og i mal for aktivitetsplan. Rektor har personalansvar for renholdere og vaktmester, og har jevnlig møter med disse der rektor blant annet informerer om skolens aktivitetsplikt. Rektor har også møter med nyansatte der hun blant annet informerer om rutiner for 9A.

Vår vurdering

Statsforvalteren mener det er sannsynlig at alle ansatte er kjent med at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. I våre videre vurderinger legger vi til grunn at *alle som jobber på skolen* også omfatter ikke-pedagogisk personale.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?

Regelverket krever at rektor har gitt alle som jobber på skolen kompetanse slik at de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor må også gjøre alle som jobber på skolen kjent med hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar. Alle som jobber på skolen skal følge med på om elevene har det trygt og godt, og spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare. Rektor må også ha bestemt en fremgangsmåte for hvordan skolen får tilstrekkelig informasjon om hvordan elevene på skolen har det.

Våre observasjoner

Informasjon fra de ansatte viser at de er kjent med tegn som kan tyde på at elever ikke har det trygt og godt. De gir eksempler på at elever har blitt stille, trekker seg bort, eller har mange anmerkninger. Vi får likevel tvetydig informasjon om dette er tema som er tatt opp i fellestid. Rektor viser til at det er beskrevet i skolens planer, og at disse blir gjennomgått årlig. I kommunal plan finner vi liste over tegn under *For å identifisere mobbeofre- Hva kan vi se etter?* Plikten til å følge med er derimot ikke omtalt i handlingsplan, som vi får opplyst skal være de ansattes verktøy.

De ansatte opplyser i intervju og egenvurdering at de er godt kjent med hvilke elever som er særskilt sårbare. Vi oppfatter at ressursteam og skolens ledelse informerer om hvilke elever dette er, men at den enkelte ansatte selv ikke vurderer elevenes sårbarhet. Vi finner ikke omtale av særskilt sårbarhet i kommunal plan, handlingsplan eller årshjul.

Videre forteller de ansatte at de blant annet har vaktliste i friminutt, samtaler med elever og foresatte, ulike trivselsundersøkelser og diskusjoner på trinnmøter. Rektor forteller at de ansatte i perioder eller situasjoner skal følge ekstra godt med på elever som trenger det. Det er teamene som planlegger hvordan de skal følge med på enkeltelever, og det er egne vaktlistene. Vi legger til grunn at dette også innebærer de elevene skolen har definert som særskilt sårbare. Elevrådet forteller at vaktene i friminuttene er synlige, og at de som regel er ute før elevene. De voksne er også til stede i overganger, og elevene opplever at de voksne følger godt med, har god oversikt og at de legger raskt merke til ting.

Kommunal plan beskriver rutiner for å avdekke krenkende ord og handlinger, men vi finner ikke tilsvarende i handlingsplanen. Årshjul for 9A har flere stopp-punkt, blant annet gjennomgang av rutiner for fravær, samtaler med alle elever på 8. trinn, elevundersøkelsen, kartlegging av skolemiljø og trivselsundersøkelser. Rektor følger opp ved å lese referat fra teammøter, etterspørre hvordan enkeltelever følges opp og ved å følge opp elevundersøkelsen, sosiogram og trivselsundersøkelser. Aktivitetene blir dokumentert gjennom referater fra møter i ulike fora som team og ressursteam, møter med foreldre og i elevmappe.

Våre vurderinger

Rektor skal gi de ansatte kompetanse slik at de kan gjenkjenne tegn på at elever ikke har det trygt og godt på skolen. Kommunal plan omtaler tegn på at elever blir mobbet. Denne formuleringen kan føre til at de ansatte misforstår plikten. I intervjuene kommer det likevel tydelig frem at de ansatte ikke legger mobbebegrepet til grunn når de følger med på elevenes skolemiljø.

Høyt eller økende fravær kan være et tegn på at elever ikke har det trygt og godt.

Statsforvalterens vurdering er at skolen har rutiner for å følge med på fravær, men det kommer ikke tydelig frem at skolen følger med på elevens fravær som en del av følge-med-plikten.

Statsforvalteren mener likevel at de samlede funnene viser at de ansatte er kjent med tegn på at elever ikke har det trygt og godt.

Regelverket krever videre at rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen er kjent med hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbare. Det er uklart for Statsforvalteren hvordan skolen fanger opp hvilke elever som er særskilt sårbare. Vi finner ikke omtale av hva særskilt sårbarhet er i handlingsplan eller kommunal plan, og informasjon fra ansatte viser heller ikke at dette har vært et tema i personalet. Vi finner det sannsynlig at de som jobber på skolen får informasjon om hvem de særskilt sårbare elevene er, men elevens sårbarhet kan endre seg, og elever som tidligere ikke var særskilt sårbare, kan bli det. De ansatte må derfor ha kompetanse slik at de fanger opp særskilt sårbare elever. Det er ikke tilstrekkelig at noen ansatte har denne kompetansen, og at rektor eller ressursteam opplyser andre ansatte om hvilke elever som er særskilt sårbare. Statsforvalteren mener at det ikke er synliggjort i tilstrekkelig grad at de ansatte er kjent med hvilke forhold som kan gjøre en elev særskilt sårbare.

Vi har funnet at skolen har system for å følge med på elevenes skolemiljø. At de ansatte får informasjon om hvilke elever som er særskilt sårbare, og som de må følge spesielt godt med på, sikrer at skolens ansatte følger spesielt godt med på elever de vet er særskilt sårbare. Statsforvalterens vurdering er derfor at skolen følger med på alle elever, også de særskilt sårbare.

Rektor må ha bestemt en fremgangsmåte for å innhente tilstrekkelig informasjon om hvordan elevene har det på skolen. Vår vurdering er at rektor gjennom årshjul for 9A sikrer dette, og at skolen dokumenterer hva de gjør for å oppfylle kravene til å følge med.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke i tilstrekkelig grad oppfyller kravene i regelverket på dette punktet. For å oppfylle alle kravene må skolen synliggjøre at rektor har gjort alle som jobber på skolen kjent med hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar.

Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?

Regelverket krever at rektor har gitt alle som jobber på skolen, kompetanse til å gripe inn mot krenkelser og at rektor forsikrer seg om at de faktisk gjør det.

Våre observasjoner

I intervju og egenvurdering forteller ansatte at de griper inn, for eksempel i konflikter og dersom elever går alene. Videre mener de at alle ansatte er kjent med at de skal gripe inn, men at det kan være vanskeligere når en ikke kjenner elevene. Dersom de griper inn, forteller de at de dokumenterer dette i elevlogg eller Visma. Kontaktlærer skal også få beskjed dersom noen andre har grepet inn overfor elever i klassen.

I egenvurderingen viser rektor til handlingsplan, ordensreglement og konsekvenstrapp, og at disse dokumentene omtaler når og hvordan de ansatte skal gripe inn. Videre kommer det fram at rutiner for å gripe inn gjennomgås ved skoleårets oppstart hvert år. Skolen dokumenterer situasjoner der en på skolen griper inn i Visma Flyt skole, adferdsskjema, i teamreferat eller i avviksmelding dersom der skjer fysisk inngripen. I intervjuet forteller rektor at de ansatte har diskutert lovverket for nødrett og nødverge. Dette er også tema i skolens handlingsplan. Skolen har også fått opplæring av Møllehagen skolesenter i å gripe inn overfor utagerende atferd. Rektor opplyser oss også om at aktivitetsplaner viser at skolen har grepet inn mot mer usynlige krenkelser.

I skolens handlingsplan står det at skolen skal gripe inn mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Kommunal plan understreker plikten skolens ansatte har til å gripe inn for å hindre at elever skader eller plager andre elever, eller skader seg selv eller skolens eiendom. Planen beskriver ikke nærmere egnede måter å gripe inn på.

I skolens konsekvenstrapp står baksnakking, snakke usant om andre og utestengelse av andre som eksempler på mindre alvorlige regelbrudd. Konsekvenser for disse er tilsnakk, påminnelse om regler, notert orden/atferd i Visma og inndragelse av friminutt.

Elevrådet forteller at de voksne griper inn overfor ufin språkbruk og uro. De forteller også at noen voksne er redde for å gripe inn, og at de da henter andre voksne som kjenner elevene bedre.

Vår vurdering

De samlede funnene viser at rektor sørger for at de som jobber på skolen griper inn overfor fysiske eller verbale krenkelser der det er mulig, og at de ansatte har kompetanse til å gjøre dette.

Skolen skal ha nulltoleranse for alle typer krenkelser. Utestengning og baksnakking er nevnt som eksempler på mindre alvorlige regelbrudd i skolens konsekvenstrapp, men om og hvordan de ansatte griper inn overfor slike mer usynlige krenkelser er mer uklart. Det kommer verken fram i intervju eller egenvurdering at, eller hvordan de ansatte griper inn i slike situasjoner. Det er heller ingen som viser til at konsekvenstrappen legger føringer for at de skal gripe inn, eller hvordan. De ansatte viser til handlingsplan eller kommunal plan, men krenkelser som utestengning, isolering og baksnakking er ikke omtalt i disse planene. I intervjuene kommer det heller ikke frem at dette er tema i ulike sammenhenger.

Statsforvalteren vil presisere at plikten til å gripe inn handler om de ansattes individuelle plikt til å stoppe krenkelser når de skjer. Vi vurderer at aktivitetsplanene ikke dokumenterer dette. De dokumenterer derimot at skolen undersøker saken og setter inn tiltak dersom det er usynlige krenkelser som er årsaken til at eleven ikke har det trygt og godt, slik regelverket krever.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke i tilstrekkelig grad oppfyller kravene i regelverket på dette punktet. For å oppfylle alle kravene må skolen synliggjøre at rektor sørger for at alle som jobber på skolen kjenner igjen ulike typer krenkelser, og har kompetanse til å gripe inn overfor dem.

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø? Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier? Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?

Regelverket krever at rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolens fremgangsmåte for varsling bestemmer hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks, og hvor raskt de skal varsle om andre saker. Rektor må følge opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis. Rektor skal varsle skoleeier om alvorlige tilfeller.

Våre observasjoner

I kommunal plan står det beskrevet under *Handlingsplikten og retningslinjer ved mistanke/kunnskap om en sak: Når skolen/en ansatt har mistanke om eller kunnskap om at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger utløses handlingsplikten, og derunder undersøkelsesplikten*. Videre står det at dersom undersøkelser avdekker at det har skjedd noe en elev opplever som krenkende, skal skolens ledelse varsles.

I skolens handlingsplan under punktet *Varslingsplikt* står det at alle som arbeider på skolen skal varsle rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

De ansatte forteller i intervjuene at de vet at de skal varsle rektor eller en i skolens ledelse. Rektor sender ut påminnelser i ukemail, snakker om dette på fellestid og i årlig gjennomgang av rutiner. I intervju forteller rektor at de ansatte skal varsle en i ledergruppa, muntlig eller via e-post, og varsler som er kommet inn er tema i ledermøter to ganger i uken. Slik sikrer rektor at varsler når henne. Rektor dokumenterer varsler i *Oversikt elever §9A* der hun skriver inn hva som er varslet om, hvem som har varslet og hva som skal gjøres i saken.

De ansatte sier i intervjuet at de har lav terske for å varsle. Det kommer samtidig fram at terskelen for å varsle er ulik. Spennet går fra å varsle straks til å observere, undersøke mer og diskutere saken med kollega før det varsles. Av intervju går det frem at det er uklart hva som skal varsles raskt, og hva som kan vente.

I handlingsplanen står det at i særlig alvorlige tilfeller skal også skoleeier varsles. Dette bekreftes i intervju med rektor.

Våre vurderinger

Vi vurderer at den kommunale planen ikke er i tråd med regelverket på to punkt. For det første kan det tolkes som at det er først når noe avdekkes i en undersøkelse, at rektor skal varsles. For det andre sier retningslinjene at det er mistanke om eller kunnskap om at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger, som utløser aktivitetsplikten. Lovkravet sier at aktivitetsplikten utløses ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt. En elev kan oppleve å ha et utrygt miljø, uten at eleven direkte er utsatt for krenkende ord eller handlinger.

Skolens handlingsplan bruker derimot begrepet trygt og godt, og vi finner at de ansatte legger dette til grunn når de varsler. Ingen av planene omtaler hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks, og hvor raskt de skal varsle om andre saker.

Informasjonen bekrefter at ansatte varsler rektor eller en annen i skolens ledelse ved kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt, men vi er i tvil om ansatte har samme praksis ved mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt. Vi vil understreke at terskelen for hva som skaper mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal være lav. Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller å tro at en elev ikke har det bra. De ansatte sier at de ikke har diskutert terskelen for å varsle i fellesskap. Slik skolens system er i dag oppfatter vi at det vil det være opp til den enkelte ansatte å vurdere når en skal varsle skolens ledelse. Dette mener vi innebærer en risiko for at ikke alle mistanker varsles til ledelsen når de skal, og dermed heller ikke så raskt som saken tilsier.

De samlede funnene viser etter Statsforvalterens vurdering at de ansatte varsler rektor ved kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt, og at varslene dokumenteres. Vi finner ikke at de ansatte varsler dersom de har en mistanke, og vi vurderer at fremgangsmåten heller ikke er egnet til å sikre dette da den ikke beskriver terskel for varsling.

Statsforvalteren vurderer at skolen dokumenterer varsel i samsvar med regelverket, og legger til grunn at rektor varsler skoleeier i særlig alvorlige tilfeller.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke i tilstrekkelig grad oppfyller kravene i regelverket på dette punktet. For å oppfylle kravene må rektor sørge for at de ansatte også varsler ved mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt, og fremgangsmåten må beskrive terskelen for varsling.

Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø? Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?

Regelverket krever at rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at skolen undersøker sakene tilstrekkelig grundig, og at sakene undersøkes straks. Rektor må også følge opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis.

Våre observasjoner

I kommunal plan står det at ved mistanke eller kunnskap om at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger, utløses handlingsplikten og derunder undersøkelsesplikten. I skolens handlingsplan under punktet *Undersøkelsesplikt* står det at ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarest undersøke saken.

Handlingsplanen viser til aktuelle metoder for å kartlegge, for eksempel observasjon over tid, elevsamtaler, samtale med hjemmet og kartlegging av klassemiljøet.

De ansatte sier i intervju og egenvurdering at de undersøker saken ved å ha samtaler med eleven og andre involverte elever, foresatte og eventuelt andre ansatte. Disse samtalen blir gjennomført raskt. Deretter vurderer de om det er behov for andre undersøkelser, for eksempel observasjon eller sosiogram. Videre forteller de ansatte at de undersøker dersom de får melding om at noen elever ikke har det trygt og godt, eller hvis de eksempelvis fanger det opp når de analyserer rutinemessige trivselsundersøkelser. Rektor sier at skolen undersøker litt ulikt, eksempelvis samtaler, følge med, kartlegging og sosiogram, og at det ikke er et fast system for dette. Videre forteller hun at det i hovedsak er trinnene som undersøker sakene, men at hun vil ha en tilbakemelding etter senest fem dager. Skolen dokumenterer undersøkelsene i elevmappe og elevlogg.

Skolen har sendt inn 6 elevsaker. Dokumentasjonen viser at skolen i hovedsak undersøker ved samtaler, og i noen tilfeller observasjon og sosiogram.

Våre vurderinger

Vi vil også her påpeke at kommunal plan bruker mistanke om eller kjennskap til krenkende ord og handlinger som utløsende for undersøkelsesplikten. Dette er ikke tråd med regelverket. Skolen skal undersøke hvis de har mistanke om eller kjennskap til at elev ikke har det trygt og godt på skolen, og ha samme lave terskel som beskrevet under vurderingene i plikten til å varsle. Skolens handlingsplan beskriver terskel for plikten til å undersøke i tråd med regelverket, og de samlede funnene viser at skolen undersøker både ved mistanke om og kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt.

Regelverket krever at fremgangsmåten skal sikre at skolen undersøker sakene tilstrekkelig grundig, og at de undersøkes straks. Planene omtaler at skolen skal undersøke snarest. Statsforvalteren mener at de samlede funnene viser at skolen raskt setter i gang med samtaler for å undersøke saken.

Undersøkelsene skal ha som formål å få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse, og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan han eller hun opplever skolemiljøet. Vi finner at skolen gjennom samtaler får frem elevens opplevelse, hvordan eleven har det og hva som er elevens syn. På denne måten sørger skolen for at eleven blir hørt når de undersøker saken. Dokumentasjonen i elevsakene tyder på at skolen i hovedsak undersøker sakene gjennom samtaler og observasjoner. Skolen bruker i mindre grad andre metoder som ikke-anonyme spørreundersøkelser, relasjonskartlegginger eller systematisk observasjon. Dette gjør at vi vurderer at skolen ikke undersøker tilstrekkelig grundig for å finne frem til fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hvilke faktorer i skolemiljøet som påvirker hvordan de opplever skolemiljøet.

Selv om handlingsplan gir eksempler på ulike undersøkelsesmetoder, beskriver den ikke hvilke undersøkelser som er egnet i hvilke situasjoner, eller hvordan skolen skal vurdere om det er behov for flere undersøkelser. Vi har vurdert at skolen ikke undersøker sakene tilstrekkelig grundig, og vi mener at fremgangsmåten heller ikke er egnet til å sikre dette.

Statsforvalteren vurderer at skolen ikke oppfyller alle lovkravene på dette punktet. For å oppfylle kravene i regelverket må rektor ha en fremgangsmåte som sikrer at skolen undersøker sakene tilstrekkelig grundig ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor må videre følge opp at de som jobber på skolen bruker fremgangsmåten i praksis.

Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?

Regelverket krever at rektor bestemmer en fremgangsmåte som sikrer at eleven som tiltakene skal rette seg mot, får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen. Dersom et eller flere tiltak direkte påvirker andre elever, så har også disse elevene rett til å uttale om hvordan tiltaket påvirker dem. Rektor må følge opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis.

Våre observasjoner og vurderinger

I handlingsplanen står det under punktet *Rett til medvirkning* at skolen skal sørge for at involverte elever blir hørt og at opplevelsene deres blir tatt på alvor. De skal få være med på å foreslå tiltak.

I egenvurderingen fremgår det at eleven får være med i møter, si noe om hva som kan være egnede tiltak og hvordan de opplever tiltakene. Rektor eller ledelsen har først samtale med eleven og fastsetter deretter tiltak som gjennomgås i møte med foresatte. I aktivitetsplaner er det eksempler på at andre involverte elever får uttale seg om tiltak.

Vi vurderer at skolen har en fremgangsmåte i tråd med regelverket og at praksis er i tråd med denne.

Statsforvalteren vurderer at skolen oppfyller lovkravet på dette punkt.

Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?

Rektor må ha bestemt en fremgangsmåte som sikrer at skolen setter inn egnede tiltak i alle saker. Vi må også undersøke om rektor følger opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis, med mindre rektor setter inn tiltak selv.

Våre observasjoner

I handlingsplanen står det at når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, så skal skolen så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Eksempel på tiltak er hyppigere elevsamtaler, stoppsamtaler med andre elever, tettere kontakt med heimen, økt voksentetthet i friminutt, jente- og guttegrupper, bortvisning, klassebytte og skolebytte. Skolen har tatt i bruk ny mal for aktivitetsplan der det er delt opp tiltak på individnivå, gruppenivå, systemnivå og helse.

I egenvurdering går det frem at det er lav terskel for å lage en aktivitetsplan. Når en elev ikke har det trygt og godt iverksetter skolen tiltak. Rektor sier i intervjuet at de handler raskt. Når de lager en aktivitetsplan på et lavt nivå, beroliger de elev og foreldre. Når de har fulgt med en stund ser de om de må undersøke mer, og lager en ny aktivitetsplan når de har funnet ut mer.

I vurderingen rundt hva som er egnede tiltak sier rektor at dette gjøres ut fra hva de tror den enkelte elev trenger for å få det trygt og godt, erfaringer, forskning, elevens stemme, foreldrene og innspill fra hjelpeinstanser. Det er teamet og ledelsen som gjør disse vurderingene.

Dokumentasjon i elevsakene viser at tiltak som går igjen er videre undersøkelser som samtaler, avdekkende samtaler, STOPP-samtale og observasjoner.

Våre vurderinger

Gjennom handlingsplanen har rektor en bestemt fremgangsmåte som skal sikre at skolen setter inn tiltak i alle saker der en elev sier eller en undersøkelse viser at skolemiljøet ikke er trygt og godt.

Vi legger vi til grunn at skolen følger fremgangsmåten og oppretter en aktivitetsplan i alle saker hvor de setter inn tiltak, uansett årsaken til at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø. I vurderingen vår legger vi vekt på at rektor eller ledelsen er involvert i alle aktivitetsplaner, og primært er den som bestemmer tiltak.

Aktivitetsplaner i elvesaker skolen har sendt inn omhandler blant annet utestenging, utrygghet i vennegjengen, manglende inkludering og fysiske og psykiske og verbale krenkelser. Det er i stor grad er de samme tiltakene som går igjen i de ulike elevsakene, til tross for at det er ulike årsaker til at elevene ikke har det trygt og godt. Skolens tiltak må tilpasses den konkrete saken, og det må avklares hva som er årsaken til at eleven ikke har det trygt og godt. Gode og grundige undersøkelser vil gjøre at skolen kan tilpasse tiltakene til den konkrete saken.

I mange av elevsakene ser vi at undersøkelser settes inn som tiltak. Slik vi forstår rektor handler dette om at skolen ønsker å ha lav terskel for å lage aktivitetsplan og at den skal utarbeides så snart som mulig. Skolen må videre bruke det de finner i undersøkelsene til å tilpasse tiltak på ulike nivå. Vi ser i for liten grad hvordan analysen av undersøkelsen blir brukt til å sette inn egnede i tiltak. Opplysningene i sakene viser at tiltakene i liten grad er rettet inn mot gruppe, klasse og systemnivå. Tiltak som samtaler, tett på i friminutt, slå ned på uønsket atferd og vaktordning, kan være godt egnet for å trygge og hjelpe eleven der og da. I tillegg må tiltak også rettes inn mot gruppe og system for å løse komplekse problem. Dette ser vi i liten grad i aktivitetsplanen. Ny mal for aktivitetsplan er egnet til å sette inn bredere tiltak. Det synliggjøres likevel i liten grad at det er gjort en vurdering av hva som kan være egnede tiltak i saken.

Skolen skal ut fra faglige vurderinger sette inn tiltak i den konkrete saken. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipp og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljø. De må bygge på oppdatert og tilstrekkelig kompetanse om skolemiljø og arbeid mot mobbing og andre krenkelser. Vi vurderer ut fra de samlede funnene at skolen vurderer egnede tiltak ut fra hensynet til barnets beste og barnets rett til å bli hørt. Vi vurderer likevel at det for liten grad er synliggjort hvilke vurderinger som ligger til grunn for tiltakene. Som en del av å følge opp at de ansatte bruker fremgangsmåten i praksis, må rektor også sørge for at de ansatte har nødvendig kompetanse til å gjøre faglig-pedagogiske vurderinger for å sette inn egnede tiltak

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet. For å oppfylle kravene i regelverket må rektor endre fremgangsmåten i tråd med våre vurderinger over. Rektor må også sørge for at de ansatte har nødvendig kompetanse på hva som er egnede tiltak i skolemiljø saker slik at rektor sikrer at det blir iverksatt tiltak bygget på faglig-pedagogiske vurderinger.

2.1.2 Våre konklusjoner

Vikeså skule oppfyller følgende krav:

- Alle som jobber på skolen har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.
- Rektor varsler skoleeieren om alvorlige tilfeller.
- Rektor sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen.
- Rektor sikrer at skolen undersøker saken snarest.

Vikeså skule oppfyller ikke følgende krav:

- Rektor sikrer at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet.
- Rektor sørger for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig.
- Rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

- Rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor så raskt som saken tilsier.
- Rektor sikrer at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- Rektor sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt.

2.2 Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever

2.2.1 Våre observasjoner og vurderinger

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?

Rektor må ha bestemt en fremgangsmåte som sikrer at de som jobber på skolen, varsler rektor eller eventuelt skoleeier straks i slike saker. Det betyr at fremgangsmåten må omtale hvem som skal varsles, hvordan det skal varsles og når det skal varsles i hvilke saker. Fremgangsmåten må også sikre at elevene som har blitt krenket får beskjed om at rektor eller skoleeier blir varslet.

Våre observasjoner

I handlingsplan står det i 4.0 § 9 A-5: *Når føresette eller elever melder fra om krenking fra vaksen skjer det til rektor, som igjen skal varsle skuleeigar. Dei same reglane for aktivitetsplikt, varslingsplikt, tiltaksplikt, undersøkingsplikt, dokumentasjonsplikt og medverknad gjeld i § 9 a-5 saker som i 9 a-4 saker.* Vidare står det i 4.2 *Varslingsplikt: Den tilsette skal umiddelbart varsle rektor om ev. krenkingar [...].* I kommunal plan står det: *Klager om trakassering fra de voksne mot elev behandles etter retningslinjene i § 9 A-4, samtidig som dette også kan utløse en personalsak.* Planene beskriver også hva krenkelser er, og hvilket handlingsrom lærer har for å holde ro og orden i klassen og regler for nødrett og nødverge.

De ansatte forteller at de ville ha varslet rektor raskt, helst muntlig. Det er imidlertid usikkerhet hva de ansatte ville ha gjort dersom det er en i ledelsen som krenker en eller flere elever. Rektor forteller at de har snakket litt om voksne som krenker elever i personalet, utenom gjennomgang av rutiner. Hun sier at hun tar imot alle former for varsler og hun har sagt til de ansatte at de skal varsle når de reagerer på noe. Hun sier også at det kan være at de ansatte har ulik terskel for å varsle, og at hun tror at elevene det gjelder vil bli informert om at hun blir varslet. Vi finner varsler etter § 9 A-5 dokumentert i *Oversikt over elever § 9 A 2020/2021.*

Våre vurderinger

Statsforvalteren finner det sannsynlig at de ansatte raskt ville ha varslet rektor dersom de fikk kjennskap til at en voksen krenker elever, for eksempel etter melding fra elev eller foresatt. Vi

finner det sannsynlig at de ansatte raskt ville fått tak i rektor, og at det er håndterbart for henne å motta og dokumentere hvert enkelt varsel.

Statsforvalterens vurdering er at fremgangsmåten har flere mangler. Både handlingsplan og kommunal plan sier at de samme reglene gjelder for §§ 9 A-4 og 9 A-5. Det er ikke riktig. Den skjerpede aktivitetsplikten etter § 9 A-5 stiller skjerpede krav til både varsling, tempo og grundighet i saksgangen². Videre omtaler ikke fremgangsmåtene at de ansatte skal varsle skoleeier direkte ved mistanke om eller kjennskap til at en i skoleledelsen krenker elever. Statsforvalteren mener også at terskelen og tidsaspektet for varsling er uklare. Fremgangsmåten omtaler heller ikke at de ansatte skal gi beskjed til eleven det gjelder om at de vil varsle videre.

Vår vurdering er at de ansatte i stor grad er kjent med kravene til varsling, men at fremgangsmåten ikke er tilstrekkelig for å sikre at regelverket blir fulgt. Skolen har dermed ikke oppfylt kravene i regelverket på dette punktet. For å oppfylle kravene må rektor bestemme en fremgangsmåte i tråd med regelverket, og gjøre alle som jobber på skolen kjent med fremgangsmåten.

Varsler rektor skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?

Våre observasjoner og vurderinger

Rektor opplyser at hun tar kontakt med kommunalsjef umiddelbart via telefon når hun får et varsel. Vi legger dette til grunn, og vurderer derfor at skolen oppfylder kravet i regelverket på dette punktet.

Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever? Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?

Regelverket krever at rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at skolen undersøker alle saker straks, og at det blir gjort tilstrekkelig grundig og dokumentert.

Våre observasjoner

I intervjuet viser rektor til handlingsplan, der vi finner ulike undersøkelsesmetoder. Videre forteller hun at hun ville ha snakket med elev og foresatt, og læreren og lagt frem varslet, og snakket med de andre voksne i klasserommet.

Vi har mottatt dokumentasjon i to saker der skolen har blitt varslet om at en voksne har krenket en elev. Dokumentasjonen viser at rektor har snakket med elev, foresatt og lærer raskt etter varselet. Rektors vurdering er at undersøkelsene tilstrekkelig grundige i sakene som ble sendt inn til Statsforvalteren, og at de gjennom følge-med-plikten har en del bakgrunnsinformasjon som de

² <https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Laringsmiljo/skolemiljo-udir-3-2017/6.-hva-skal-skolen-gjore-aktivitetsplikten/#6.5-skjerpet-aktivitetsplikt-dersom-ansatte-krenker-elever>

kan bruke for å unngå å sette i gang mer inngripende undersøkelsesmetoder som kan gi saken et uheldig fokus for både eleven og den ansattes del.

Vår vurdering

Rektor gjennomfører raskt samtaler med de involverte, og undersøker dermed sakene straks. Regelverket krever at det skal være en fast fremgangsmåte for at rektor skal kunne sikre at sakene undersøkes raskt. I og med at rektor selv undersøker sakene, og vi har funnet at hun gjør det raskt, vurderer vi at rektor har en fremgangsmåte. Skole oppfyller dermed kravet i regelverket.

Videre vurderer vi at metodene som er omtalt i handlingsplan kan være egnede til å undersøke en slik sak grundig. Vi finner likevel ikke at rektor har brukt andre metoder enn samtaler med de involverte. Som nevnt over, er det skjerpet krav om grundighet i saksgangen når det er mistanke om eller kjennskap til at en voksen har krenket elever. Statsforvalterens vurdering er at samtaler alene i utgangspunktet ikke vil være tilstrekkelig grundig når rektor skal undersøke en 9 A-5-sak. Statsforvalterens vurdering er at det ikke frem at skolen har brukt bakgrunnsinformasjonen i sakene vi er kjent med, og at skolen dermed ikke har undersøkt sakene tilstrekkelig grundig. Etter vår vurdering viser de samlede funnene at rektor ikke følger fremgangsmåten i handlingsplan.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket full ut på dette punktet. For å oppfylle kravet må rektor undersøke saken tilstrekkelig grundig når hun får varsel om at en voksen krenker en eller flere elever.

2.2.2 Våre konklusjoner

Vikeså skule oppfyller kravene på følgende punkt:

- Rektor varsler skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever.
- Rektor sikrer at skolen undersøker saken straks.

Vikeså skule oppfyller ikke kravene på følgende punkt:

- Rektor sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen.
- Rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks.
- Rektor sikrer at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever.

2.3 Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

2.3.1 Våre observasjoner og vurderinger

Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak? Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den?

Våre observasjoner og vurderinger

I skolens handlingsplan under punktet dokumentasjonsplikt står det at skolen skal lage en skriftlig plan når de setter inn tiltak i en sak. Ny mal for aktivitetsplan er i tråd med beskrivelsen i handlingsplanen. Statsforvalteren vurderer at malen er i tråd med kravene i lovverket.

Egenvurdering og intervju bekrefter at skolen lager en skriftlig plan når det settes inn tiltak i en sak. Aktivitetsplanen sendes hjem til foreldrene, og foreldrene bekrefter dette.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravene i regelverket på disse punktene.

Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?

Våre observasjoner og vurderinger

Under punktet *Dokumentasjonsplikt* i handlingsplanen står det at det skal komme tydelig fram i aktivitetsplanen hvilke tiltak som er gjort, hvem som er ansvarlig for tiltakene, når tiltakene skal gjennomføres. Videre står det at skolen vil dokumentere tiltakene gjennom loggføring, tiltaksplan rettet mot andre elever, og evaluering av aktivitetsplan. I ny mal for aktivitetsplan skrives det i tråd med handlingsplanen inn hvem som er ansvarlig for hvert tiltak, og når det skal gjennomføres.

Vi oppfatter gjennom intervju og dokumentasjon skoleledelsen er tett på i sakene og etterspør hos ansatte både i forbindelse med evaluering og ved andre treffpunkt. Foresatte bekrefter også dette. Vi vurderer at skolemiljø saker har høy prioritet hos ledelsen ved at en i ledelsen er ansvarlig for å følge opp den enkelte aktivitetsplanen. Dette viser etter vår vurdering at rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltakene i aktivitetsplanen.

Statsforvalteren vurderer at skolen oppfyller lovkravet på dette punktet.

Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker? Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?

Regelverket krever at rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at skolen alltid innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker. Videre skal rektor sørge for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen de innhenter.

Våre observasjoner

I handlingsplanen står det under punktet *Rett til medvirkning* at elever skal få være med på å evaluere effekten av de tiltakene som er blitt satt i verk. Under punktet *Dokumentasjonsplikt* står det at i aktivitetsplanen skal det komme tydelig fram når tiltakene skal evalueres.

I ny mal for aktivitetsplan vises det til at de skal gå gjennom og evaluere hvert enkelt tiltak. Skolen skal også fylle inn når, hvordan og hvem som skal evaluere tiltakene. I malen står det også at det skal lages ny plan ved oppdatering eller justering. Vi er kjent med ett eksempel på aktivitetsplan i ny mal. Der står det at tiltakene på individnivå skal evalueres hver uke pr telefon så lenge det er nødvendig. Det er ikke angitt hvordan tiltakene på gruppenivå skal evalueres.

Vi oppfatter at flere av evalueringene har vært i form av telefonsamtaler. I intervjuet sier rektor at skolen alltid snakker med eleven i forbindelse med evalueringen. Skolen dokumenterer evaluering enten i eget referat eller i brev til foresatte når saken avsluttes, og her kommer det frem hva eleven, foresatte og skolen mener, og hvordan tiltakene eventuelt blir justert. Vi finner ett eksempel der skolen har evaluert hvert enkelt tiltak, og ett eksempel der et tiltak som har hatt moderat effekt blir erstattet med nye og endrede tiltak. I de andre sakene informerer skolen om at saken avsluttes på bakgrunn av skolens observasjoner og samtale med elev og foresatte. I noen tilfeller viser skolen også til elevens synspunkt og observasjoner skolen har gjort som underbygger elevens syn.

Våre vurderinger

Den samlede dokumentasjonen viser tydelig at skolen evaluerer aktivitetsplanene i samråd med elev og foresatte. Det er imidlertid uklart for oss om skolen evaluerer hvert enkelt tiltak, eller om det er elevens helhetlige situasjon de evaluerer. Dokumentasjonen viser at praksisen for evaluering og justering av tiltak varierer. Vi finner eksempler på praksis som er i tråd med regelverket, der skolen evaluerer hvert enkelt tiltak, og tilpasser tiltakene på bakgrunn av evalueringen. Vi finner også eksempler på at avslutningsbrev viser til evaluering av elevens helhetlige situasjon, og ikke evaluering av tiltakene.

Både handlingsplanen og mal for aktivitetsplan omtaler at elevene skal spørres om deres syn på tiltakene. Statsforvalteren vurderer likevel at det er en utydelig fremgangsmåte for å innhente elevens syn og hvilke endringer eleven ønsker. Planene beskriver heller ikke hvordan skolen skal innhente informasjon om hvordan tiltakene har virket utover dette. Når vi også finner at skolens praksis varierer, vurderer vi at fremgangsmåten ikke er godt nok egnet til at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket.

I en sak vil skolen fortsette med tiltak, selv om aktivitetsplanen avsluttes. Statsforvalterne vil understreke at så lenge skolen har tiltak skal ikke aktivitetsplan avsluttes. Da må planen justeres ut fra innspill fra elev og foresatte, og skolens undersøkelser og faglige vurderinger. På tross av dette eksempelet, mener vi de samlede funnene viser at rektor som regel sørger for at skolen tilpasser tiltakene på bakgrunn av evalueringen.

Statsforvalteren vurderer at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet fullt ut. For å oppfylle kravene må rektor bestemme en fremgangsmåte som sikrer at skolen alltid innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert eleven, og hvilke endringer eleven ønsker.

Informerer skolen elever og foreldre om at de kan melde saken sin til statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten?

Våre observasjoner

I egen vurderingen sier rektor at skolen informerer foreldre i mal for aktivitetsplan og i foreldreinfo. I presentasjon av skolen til foreldre finner vi informasjon om aktivitetsplikten. Rektor er innom alle klassene i oppstart av skoleåret, og informerer blant annet om at elevene kan melde sak til Statsforvalteren.

Foreldrene vi har intervjuet er usikre på om de har fått denne informasjonen, og eventuelt når. Elevrådet forteller at de ikke har fått informasjon om dette.

På skolens hjemmeside finner vi lenke til Udirs nettside om mobbing der en finner informasjon om muligheten til å melde ifra til Statsforvalteren og i mal for aktivitetsplan finner vi lenke til Statsforvalterens nettside.

Vår vurdering

Det er god praksis å informere foreldre om skolemiljø og kapittel 9 A på foreldremøte. Det kommer likevel ikke tydelig fram fra presentasjonen at skolen har informert om at foreldre og elever kan melde sak til Statsforvalteren på møtet. Skolens hjemmeside og foreldreinfo har imidlertid lenke til Udirs nettside om mobbing der informasjon om å melde sak til Statsforvalteren er lett tilgjengelig.

Rektor bør vurdere om det er tilstrekkelig praksis å informere elevene ved oppstarten av skoleåret, da elevene selv sier at de ikke har fått informasjon om dette. Statsforvalteren mener likevel at det er sannsynlig at skolen har oppfylt kravet om å informere elevene.

I mal for aktivitetsplan leser vi at *Viss du ikke er nøgd med kva skulen gjer for at eleven skal få det trygt og godt på skulen, ber me om at du tek det opp med oss. Dersom du etter å ha diskuterte dette med skulen likevel ikkje er nøgd med tiltaka, kan saka meldast til Statsforvaltaren.* Statsforvalteren mener at denne formuleringen er uheldig, og kan gi inntrykk av at foreldre eller elever må ta kontakt med skolen før de tar kontakt med Statsforvalteren. Kravet er at skolen skal ha vært kjent med at eleven ikke har det trygt og godt fem dager før en kan varsle Statsforvalteren. Det vil i de fleste saker være tilfelle for elever som har aktivitetsplan.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

2.4 Våre konklusjoner

Vikeså skule oppfyller kravene på følgende punkt:

- Skolen lager en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak.
- Eleven og foreldrene som saken gjelder får aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den.
- Rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.

- Rektor sørger for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn.
- Skolen informerer elever og foreldre om at de kan melde saken til statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten.

Vikeså skule oppfyller ikke kravene på følgende punkt:

- Rektor sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker.

3 Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre

Denne delen inneholder temaet plikten til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene. Statsforvalteren har vektlagt de samme dokumentene i våre vurderinger som i forrige del.

3.1 Plikten til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene

3.1.1 Våre observasjoner og vurderinger

Sikrer rektor at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø?

Regelverket krever at rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

Våre observasjoner

I egenvurdering og intervju kommer det frem at elevene deltar i flere aktiviteter, for eksempel elevråd, arbeid med kollektive ferdigheter, trivselsledere, trinnkos og turer. Elevrådet forteller at de blant annet lager klasseregler, har klasseråd og er med i diskusjon om mobilbruk i skoletiden.

I årshjul finner vi stoppunkt for å gjennomføre ulike sosiale aktiviteter på trinn, etablering av elevråd, fadderordning og gjennomgang av resultatene fra Elevundersøkelsen i SMU. I mal for referat fra teammøte ser vi at medvirkning er fast tema. Referatene vi er kjent med viser likevel ikke hvordan og i hva elevene har medvirket. Referat fra elevrådsmøte viser at elevene både på barnetrinnet og ungdomstrinnet kommer med innspill til hvordan elevene kan være aktive og trives i friminutt.

Våre vurderinger

Statsforvalteren finner det sannsynlig at elevene deltar i gjennomføringen av ulike aktiviteter. Regelverket krever at elevene også skal delta i planleggingen av aktiviteter, og at elevene i alle klassene skal bli involvert i større eller mindre grad. Det kom ikke frem i intervju med ansatte eller i referat fra teammøter hvordan skolen systematisk involverer elevene i planleggingen av aktiviteter. Vi finner at det i hovedsak er elevrådet som medvirker i skolemiljøarbeidet, og det er uklart hvordan de andre elevene systematisk blir involvert.

Statsforvalterens vurdering er at de samlede funnene ikke viser at elevene i tilstrekkelig grad deltar i planlegging av aktivitetene, og at fremgangsmåten heller ikke sikrer dette eller at elever i alle klassene blir involvert.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller alle kravene på dette punktet. For å oppfylle lovkravet må fremgangsmåten sikre at elever i alle klasser systematisk blir involvert i planlegging av aktiviteter knyttet til arbeidet med et trygt og godt skolemiljø, og gjøre de ansatte kjent med denne.

Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø?

Jobber rektor for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet?

Rektor må jobbe for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø for alle elevene, og for at læreren skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet. Videre krever regelverket at rektor følger opp at de ansatte faktisk gjør dette.

Våre observasjoner

I intervju og egenvurdering kommer det frem at skolen jobber systematisk med kollektive ferdigheter sammen med elevene. De ansatte forteller at de opplever å ha et felles elevsyn, og at de snakker om dette sammen. I intervjuet kommer det frem at de ansatte er kjent med både handlingsplan og kommunal plan, og begge disse dokumentene omtaler skolens forebyggende arbeid.

Rektor sier at de jobber med visjonen i oppstarten av skoleåret, og at barnetrinnet jobber systematisk med ART. Videre sier rektor at skolen har jobbet kollektivt med klasseledelse over tid, og at de ansatte gjennomførte COS-kurs i 2019. Rektor følger opp gjennom fokusuker, der ressursteamet observerer elever og lærere, medarbeidersamtaler, observasjon og ved å lese referat fra team og trinn. Kontaktlærerne har også redusert leseplikt for å kunne følge opp elevene, og det er fast struktur på teammøter der blant annet klassemiljø og kollektive ferdigheter er faste saker. I presentasjon for oppstart av skoleåret ser vi at skolen har planlagt å ha fokus på faglig klasseledelse og temadager dette skoleåret.

I årshjul er det planlagt stopp-punkt for gjennomgang av ordensreglement og manifest for et godt oppvekstmiljø i klassene.

Våre vurderinger

Statsforvalteren skal ikke vurdere de enkelte ansattes holdninger, verdier og praksis, men om rektor legger til rette for en god praksis ved å gi de ansatte riktig kompetanse og nok tid til å gjennomføre oppgavene. Årshjul, handlingsplan og kommunal plan viser etter vår vurdering ikke

hvordan skolen har jobbet med verdier, normer og holdninger. De viser heller ikke tydelig hvordan skolen har jobbet med klasseledelse og klassemiljø. Det kommer ikke tydelig frem fra referat fra teammøter hvordan teamet jobber med klassemiljø og kollektive ferdigheter. Men det at disse punktene er faste saker, viser at rektor jobber for at teamene skal jobbe med sakene. De ansatte sier også at rektor har en forventning om at teamene jobber med dette.

Det er tydelig at skolen jobber systematisk med kollektive ferdigheter og ART på barnetrinnet. Det er etter vår vurdering aktiviteter som vil fremme et trygt og godt skolemiljø. Rektor følger også opp de ansatte gjennom fokusuker, har gitt tid til de ansatte til at de kan løse oppgavene og lagt til rette for å reflektere over visjonen til skolen. De samlede funnene viser at rektor jobber for at skolen skal praktisere verdier og holdninger som fremmer et trygt og godt skolemiljø, og at læreren fremmer en positiv samhandling i klassemiljøet.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravene i regelverket på disse punktene.

3.2 Våre konklusjoner

Vikeså skule oppfyller kravene på følgende punkt:

- Rektor jobber for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø.
- Rektor jobber for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet.

Vikeså skule oppfyller ikke kravene på følgende punkt:

- Rektor sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

4 Varsel om pålegg om retting

4.1 Pålegg om retting

Vi har funnet at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder. Det er kommunen som er ansvarlig for at skolen blir drevet i samsvar med regelverket, jf. opplæringsloven § 13-10. Vi pålegger dere å rette opp følgende, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven § 30-4:

Bjerkreim kommune må sørge for at Vikeså skule oppfyller plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9A-2, 9A-3 og 9A-4.

Bjerkreim kommune må i den sammenheng se til at

- rektor gjør alle som jobber på skolen kjent med hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar

- rektor sørger for at de ansatte har kompetanse til å kjenne igjen og gripe inn overfor ulike type krenkelser, som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering
- rektor følger opp at de ansatte også varsler med mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt
- rektor endrer fremgangsmåten slik at den også beskriver hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks, og hvor raskt de skal varsle om andre saker
- rektor har en fremgangsmåte slik at skolen undersøker sakene tilstrekkelig grundig ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, og følge opp at de ansatte på skolen bruker fremgangsmåten
- rektor endrer fremgangsmåten slik at skolen setter inn egnede tiltak, og sørger for at de ansatte har nødvendig kompetanse til å gjøre faglig-pedagogiske vurderinger når skolen skal sette inn tiltak

Bjerkreim kommune må sørge for at Vikeså skule oppfyller plikten til straks å varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, jf. opplæringsloven §§ 9A-2, 9A-3, 9A-4 og 9A-5.

Bjerkreim kommune må i den sammenheng se til at

- rektor har en fremgangsmåte slik at de som jobber på skolen, varsler rektor eller eventuelt skoleeier i slike saker, og gjøre alle som jobber på skolen kjent med fremgangsmåten
- fremgangsmåten også sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks, og at alle som jobber på skolen kjent med fremgangsmåten
- rektor må undersøke saken tilstrekkelig grundig ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever

Bjerkreim kommune må sørge for at Vikeså skule oppfyller plikten til å evaluere, gjennomføre og tilpasse tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9A-3 og 9A-4.

Bjerkreim kommune må i den sammenheng se til at

- rektor har en fremgangsmåte slik at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på dette, og hvilke endringer eleven ønsker, og gjøre de ansatte kjent med fremgangsmåten

Bjerkreim kommune må sørge for at Vikeså skule oppfyller plikten til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene

Bjerkreim kommune må i den sammenheng se til at

- rektor har en fremgangsmåte som også sikrer at elever i alle klasser systematisk blir involvert i planlegging av aktiviteter knyttet til arbeidet med et trygt og godt skolemiljø, og gjøre de ansatte kjent med denne

4.2 Oppfølging av påleggene

Dere skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal dere erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan dere har rettet.

Frist for innsending er 03.05.2022. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

5 Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Stavanger, 02.02.2022

Lina Bryne Larsen
tilsynsleder

Anita Olufsen

Anne Wilson

6 Vedlegg

Rettslig grunnlag

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Aktivitetsplikten er beskrevet i opplæringsloven (heretter oppl.) § 9 A-4.

Rektor må bestemme hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle delpliktene i aktivitetsplikten, og følge opp at dette blir gjort, jf. oppl. §§ 9 A-4 og 9-1.

Plikten til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på sårbare elever. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med.

Plikten til å gripe inn mot krenkelser dersom det er mulig

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Dere skal dokumentere hvordan dere griper inn.

Plikten til å varsle rektor

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak.

Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Plikten til å undersøke alle saker

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Dere må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken.

Plikten til å sette inn egnede tiltak

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken.

Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever

Den skjerpede aktivitetsplikten er beskrevet i oppl. §§ 9 A-4 og 9 A-5.

Rektor må bestemme hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle delpliktene i den skjerpede aktivitetsplikten, og følge opp at dette blir gjort, jf. oppl. §§ 9 A-4, 9 A-5 og 9-1.

Plikten til å straks varsle rektor og skoleeier

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor straks, dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever. Rektor skal varsle skoleeieren straks. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker elever, skal skoleeieren få varsel istedenfor rektor. Dere skal dokumentere hvordan dere varsler.

Hva som er å krenke, skal dere tolke vidt. Det kan være direkte krenkelser, men også mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking. Hvordan elevene opplevde krenkelsen, er uten betydning for plikten til å varsle. Det er tilstrekkelig med mistanke for at plikten til å varsle inntreffer. Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever.

Plikten til å undersøke saken straks

Dere må undersøke hva som har skjedd. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken.

Hvis undersøkelsene viser at en som jobber på skolen, har krenket elever, må dere undersøke hvordan elevene opplevde dette. Hvis det er elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø som følge av krenkelsene, må dere vurdere hvilke tiltak dere skal sette inn.

En elev som krenkelsen direkte retter seg mot, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne. Dersom krenkelsen rettet seg mot en større gruppe elever, for eksempel en klasse, kan det være tilstrekkelig å snakke med klassen samlet eller med en del av elevene.

Plikten til å straks sette inn egnede tiltak

Hvis en eller flere elever opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø som følge av krenkelsen, gjelder skolens aktivitetsplikt. Dere skal så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Aktivitetsplikten er beskrevet i oppl. § 9 A-4.

Rektor må bestemme hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle tiltaksplikten, og følge opp at dette blir gjort, jf. oppl. §§ 9 A-4 og 9-1.

Plikten til å utarbeide en skriftlig plan

Dere skal lage en skriftlig plan som skal angi hvilken elev planen gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak dere har planlagt, når dere skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når dere skal evaluere tiltakene.

Eleven og foreldrene til eleven som saken gjelder, har rett til å få de delene av planen som omhandler eleven. Hvis eleven er over 18 år, har ikke foreldrene rett til å få planen.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltakene

Dere må gjennomføre alle tiltakene som følger av planen. Videre må dere dokumentere at dere gjennomfører tiltak i tråd med planen.

For å kunne evaluere tiltakene, må dere skaffe dere tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Dere må vurdere hvordan tiltakene har virket. Dere må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at dere forlenger tiltak som virker. Dere skal fortsette med å sette inn tiltak, så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak som skolen kan sette inn.

Dere skal informere elever og foreldre om at de kan melde saken sin til statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, jf. forvaltningsloven § 11 og oppl. § 9 A-9 første ledd.

Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre

Plikten til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene

Rektor skal sikre at elevene får delta i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-8 første ledd og 9-1. Elevene kan bli involvert gjennom for eksempel aktiviteter og dialog i hverdagen, og gjennom planlagte samtaler og møter. Hvordan elevene skal ta del i arbeidet, skal dere tilpasse til saken og elevenes alder og forutsetninger.

Rektor skal jobbe for at alle som arbeider på skolen, skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 og 9-1. Rektor skal også jobbe for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet. For å få til dette må lærerne ha nødvendig kompetanse og tilstrekkelig tid. Skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring, på trygghet og sosial tilhørighet. Arbeidet skal strekke seg lenger enn å hindre krenkelser, og det må omfatte holdninger, verdier, undervisningspraksis, relasjoner og ledelse.

Liste over dokumentasjon

- ART – å øva seg på livet
- Avviksmelding frå Compilo
- Elevskjema – Korleis har dagen vore?
- Felles oppgave til ansatte – innspill til brukerundersøkelser
- Foreldreinfo april, mai, juni, august 2021
- Gjennomføringsplan elev og foreldreundersøkelse
- Handlingsplan for eit trygt og godt skulemiljø, Vikeså skule
- Innhald fokusveker
- Infohefte2021-2022 barnetrinn
- Infohefte 2021-2022 ungdomstrinn
- Informasjon til elevar – Treng du nokon å snakke med
- Infoskriv oppstart skuleår 2021-2022
- Kollektive ferdigheter – plakat
- Kollektive ferdigheter – sjekklister klasseleiing
- Konskvenstrapp regelbrot
- Liste over aktivitetsplaner
- Mal aktivitetsplan
- Mal elevsamtale
- Mal elevsamtale 1-4 trinn
- Mal medarbeidersamtale fagarbeidar
- Mal medarbeidersamtale pedagogar
- Mal teammøtereferat
- Manifest for et godt oppvekstmiljø
- Oppsummering/refleksjon etter elevundersøking/sosiogram
- Ordensreglement
- Oversikt funksjoner og organisering
- Oversikt over elever kap 9A, 2021-2022
- Plan for fellestid hausten 2021
- Plan for tema for foreldremøte
- PP-presentasjon til foreldremøte
- Referat elevrådsmøte 14.09.2020
- Referat elevråd barnetrinn 24.11.20
- Referat SMU/SU 15.10.2020
- Regler for mobiltelefon på 8-10.trinn
- Ressursteam – innhald og organisering
- Retningslinjer heim-skule samtalen
- Saksliste og møtereferat leiarmøte veke 39, 2021
- Samtykkeskjema – samarbeid med andre instansar
- Skjema Trivselsundersøking vår 2021
- Skulemiljøet i Bjerkreim, kommunalt system og retningslinjer jfr. Opplæringsloven kap. 9A
- Spørsmål til sosiogram februar 2021
- Status i prosjekt, Selvtendig, sunn og trygg
- Teamreferat veke 1, 2021
- Teamreferat veke 7
- Tilbakemelding på foreløpig rapport
- Utvida ressurssteam – organisering
- Vaktliste 2021-2022 – barnetrinnet
- Verksemdsplan satsingsområder Vikeså skule

- Årshjul kap 9A
- Årsplan skolehelsetjenesten
- Dokumentasjon i 6 elevsaker med aktivitetsplaner

STATSFORVALTEREN I ROGALAND

Statens Hus, Lagårdsveien 44, Pb 59, 4001 Stavanger | sfropost@statsforvalteren.no |

